

VÁLOGATÁS SALAMON ERNŐ VERSEIBŐL

Gyerekdal

Az én apám melle olyan,
olyan, mint a nagykazán,
olyan hatalmasat sípol,
olyat senki igazán!

Nyakig ér a posztócsizma,
talpig ér a nagykabát,
az én apám minden ősszel
mégis meghűti magát.

Az ablakunk kicsapódik,
a réti szél beveri,
szegény apám a meleget
hogy keresi s nem leli.

Szegény anyám melegítné,
melegítné, nem teszi.
Lánykorától hidegrázás
didergeti, rezgeti.

Keskeny melle hidegedik,
húsa apad, csontja szúr,
rajta mindenfajta fúlás
szaporodik s nő gazul.

Így aztán nem melegednek,
ketten fáznak reggelig,
reggel a jó szalmazsákon
csuromvíz nyomuk, helyük.

Ha fejszével, ha karóval
kergetheted a ködöt,
nálunkfelé, aki férfi,
novemberben mind köhög.

Nálunk azt, aki nem köhög,
megölik a szegények.
Mi nem félünk. Apám szegény
és az anyám szegényebb.

1938

Este nálad

Ruhákat foldozol,
a gépet hajtja lábad,
hajlik le két
szemed, de vetik
már az ágyad.
Fehér puhába ér,
tollba búj tiszta tested,
átnézed, hallgatod a
színvak, hosszú estet,
kis kék szalag piheg,
s bár könnycsepped
lereszket.
Oltsd le tüzed
és oltsd tüzem le,
ne gondoljunk
a szerelemre.

1934.

Egyszerű

Mint az útszéli víz, maradok,
mint az útszéli víz, megyek,
nézz belém, megragyogok,
s eltorzulok veled.

Mint az útszéli víz,
füvetlen, díztelen,
élek magányosan,
élek egyszerűen.

Ízem érezheted,
a színem láthatod,
magad itathatod,
a lábad moshatod.

Sima, ha simogatsz,
süket, ha megcsaholsz,
megérthetsz, ha akarsz,
elérsz, ha lehajolsz.

1935

Egyszerű szerelmes ének

Úgy szeretném szerelmedet
meghálálni, de nem lehet,
se csillagot, se kenyeret,
nem felelhetek meg veled.

Csak pocsolját, nem kútvizet
kap száraz szád, szomjas szíved.
Nem ragyogás a szerelem,
árnyék vagyok a szemedben.

A szobánkba nem süt a nap,
de sütnek a durva szavak.
Nem én mondom, ne higgy nekem,
oly könnyen elkeseredom.

Sütnek a süket éjszakák,
felsír az ajk, megszúr az ág,
az óra áll, perc nem telik,
megfúl az ember reggelig.

Sokat ríkatlak kis madár,
de Te ne sírj, mert sírni kár,
te csak repülj, te csak örülj,
kis ér fölött, nagy ág körül.

Kicsit várni tanítalak,
nem így ígértem, az igaz,
szegény asszonnyá tettelek,
pedig nagyon szerettelek.

Ez még a dér, ez még a fagy,
de nő a mag a föld alatt,
s az én kedvesem ajakát
édesíti majd nap s virág.

1936

Búcsú

1

Lecsendesül a lobogó vihar,
halál, halál mered az útnak alján,
boruljak Rád e hajnalok utolján,
csókolj meg: csókom és dalom kihal.
Öllek-e még, forgatok-e könyvet?
Ugrik-e még kisgyerek a nyakamba?
Friss mosolyod, vad kacagásom romba',
már pusztulóban s meghalnunk is könnyebb.
Fordítsd a szíved ezután magadra,
az özvegyek hogyha zokognak: gyengék,
a mord jövőd hogyha elragadna
kis kebledről: lesz, megél az emlék:
az élet nem, de Te két kézzel adtál:
öledben ültem, párádból itattál.

2

Sírjon, aki boldog volt,
add ide a vállad,
elakad a szívem is,
ha könnyem kifárad.
Temiattad sírok én,
Veled lettem boldog,
messze élnem oly nehéz,
jaj, ha távol bolygok.

3

Ne engedd, hogy a szemem
elfelejtsen Téged,
vegye körül lelkemet
halk bizalmas fényed.
Jön a halál, jön a tél,
élünk-e, ki tudja,
süss fel, egem, csillagom
a nagy hosszú útra.

Szászrégen, 1942. június 29.

Részlet a Végrendeletből

„Még csak harmincadik évemet töltöttem be, és máris végrendeletem írásához látok, mert a halál leadta első jeleit. Egyik éjszakán, először életemben, megrohant a félelem, hogy megáll a szívem. Nem a haláltól félek. Aki annyi ideje vágyik valami kis önfeledtségre, aki úgy szeretne, ha nem többet, legalább egy órákig ájultan feküdni – az nem félhet attól, hogy pihennie lehet. De a kötelességemet akarom teljesíteni. Rendben akarok hagyni mindent magam után. Legelsőbbben, hogy amit az élet szertefűjt, vagy ezentúl szór még széjjel, én összeöleljem. Nem tiltakoztam soha az ellen, hogy magányosan, ismeretlenül, pusztán önmagam előtt kellett pályámat megfutnom, hogy nem vagyok utolsó a költők között, és ezt senki sem tudja. Férfihez, nemes öntudatú emberhez méltónak tartom, hogy sorsa – akaratán kívül is – összefonódjék azokéval, akik egyedül fontosak számára a világon. Ne ismerjenek, amíg a dolgozók ismeretlenségben tengődnek; ne érjen be az én munkám, míg az ő munkájuk be nem érik. De azt akarom, hogy életművem tanúm legyen. Aki kezébe veszi majd versemet, érezze, hogy jogom volt büszkén viselnem a száműzetést.” (...)

Marosvásárhely, 1942. május 26-án